

۱۴۹۱۴۹۲

حقوق طرح‌های صنعتی

دکتر سید حسن میرحسینی

سرشناسه: میرحسینی، سیدحسن، ۱۳۳۴ -
 عنوان و نام‌پدیدآور: حقوق طرح‌های صنعتی / سیدحسن میرحسینی
 مشخصات نشر: تهران: نشر میزان، ۱۳۹۵
 مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص.
 شابک: 978-964-511-741-0
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا
 موضوع: مالکیت صنعتی
 موضوع: مالکیت صنعتی — ایران
 موضوع: مالکیت صنعتی (حقوق بین‌الملل)
 رده‌بندی کنگره: ۷ح۹۳/م۱۵۰۰ K
 رده‌بندی یو سی: ۳۴۶/۰۴۸
 شماره ثبت‌نام ملی: ۴۱۲۴۴۸۱

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایو، الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر غیرقانونی بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده هرگونه نقض، به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۹۴۲

نشر میزان

حقوق طرح‌های صنعتی

دکتر سیدحسن میرحسینی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۷۴۱-۰

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب‌سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول - کلیات
۱۸	۱-۱- مفاهیم
۲۸	۱-۲- سابقه تاریخی
۳۲	۱-۳- دامنه
۳۲	۱-۳-۱- طرح صنعتی و اختراع
۳۳	۱-۳-۲- طرح صنعتی و علائم تجاری
۳۴	۱-۳-۳- طرح صنعتی و اسرار تجاری
۳۵	۱-۳-۴- طرح صنعتی و نمونه اشیاء مفید
۳۶	۱-۳-۵- طرح صنعتی و حق مؤلف
۳۶	۱-۳-۶- طرح صنعتی و مدل صنعتی
۳۷	۱-۳-۷- طرح صنعتی و اثر هنری کاربردی
۳۷	۱-۴- انواع طرح
۳۷	۱-۴-۱- طرح ترسیمی
۳۸	۱-۴-۲- طرح کاربردی
۳۸	۱-۴-۳- طرح صنعتی
۳۹	۱-۴-۴- طرح تزئینی

- ۴۰-۱-۵- ضرورت ثبت و حمایت از طرح صنعتی.....
- ۴۱-۱-۶- طرح صنعتی و حقوق مالکیت معنوی.....
- ۴۳-۱-۷- نظام‌های حمایتی طرح صنعتی.....
- ۴۳-۱-۷-۱- نظام مالکیت ادبی و هنری.....
- ۴۵-۱-۷-۲- نظام خاص.....
- ۴۶-۱-۷-۳- نظام علائم تجاری.....
- ۴۷-۱-۷-۴- نظام اختراع و مدل اشیاء مفید.....
- ۴۷-۱-۷-۵- نظام طرح ثبت نشده.....
- ۴۸-۱-۶- قانون رقابت عادلانه.....
- ۴۸-۱-۷-۷- نظام اسرار تجاری.....
- ۵۰-۱-۸- جایگاه طرح صنعتی در معاهدات بین‌المللی و حقوق داخلی کشورها.....
- ۵۱-۱-۸-۱- طرح صنعتی در معاهدات بین‌المللی.....
- ۵۱-۱-۸-۱-۱- کنوانسیون پاریس.....
- ۵۳-۱-۸-۱-۲- موافقتنامه تربین.....
- ۵۵-۱-۸-۱-۳- کنوانسیون برن.....
- ۵۶-۱-۸-۱-۴- کنوانسیون ژنو.....
- ۵۷-۱-۸-۱-۵- موافقتنامه لاهه.....
- ۵۷-۱-۸-۱-۶- موافقتنامه لوکارنو.....
- ۶۰-۱-۸-۲- طرح صنعتی و حقوق داخلی کشورها.....
- ۶۰-۱-۸-۲-۱- فرانسه.....
- ۶۱-۱-۸-۲-۲- آلمان.....
- ۶۲-۱-۸-۲-۳- ژاپن.....
- ۶۲-۱-۸-۲-۴- انگلیس.....
- ۶۳-۱-۸-۲-۵- آمریکا.....
- ۶۴-۱-۸-۲-۶- ایران.....

فصل دوم - ثبت طرح صنعتی ۶۷

- ۱-۲- حق ثبت طرح صنعتی ۶۸
- ۱-۱-۲- سیستم اولین ثبت ۶۸
- ۲-۱-۲- طرح اشتراکی ۷۱
- ۳-۱-۲- طرح ناشی از استخدام ۷۴
- ۴-۱-۲- طرح ناشی از قرارداد ۷۷
- ۲-۲- طرح‌های قابل ثبت ۷۹
- ۱-۲-۲- معرفی اثر به عنوان طرح ۸۱
- ۱-۲-۲- کاربرد صوری ۸۱
- ۳-۲-۲- تبلور طرح وی کالا ۸۳
- ۴-۲-۲- منحصر به فرد بودن طرح ۸۴
- ۵-۲-۲- ابتکاری بودن طرح ۸۵
- ۶-۲-۲- جدید بودن طرح ۸۶
- ۶-۲-۲- همانند نبودن طرح با طرح‌های قبلی ثبت شده ۸۶
- ۲-۲-۲-۲- عدم افشاء اطلاعات ۸۹
- ۳-۲-۲-۲- استثنائات وارده بر زوال تازگی ۹۰
- ۱-۳-۲-۲- مهلت ارفاقی ۹۰
- ۲-۳-۲-۲- طرح نمایش داده شده در نمایشگاه‌ها: رسم بین‌المللی ۹۲
- ۳-۳-۲-۲- حق تقدم: ۹۴
- ۷-۲-۲- اصیل بودن طرح ۹۵
- ۱-۷-۲-۲- تفاوت بین دو شرط اصالت و جدید بودن طرح ۹۹
- ۲-۷-۲-۲- ضرورت شرط جدید یا اصیل بودن طرح یا شرط توأمان آنها ۱۰۰
- ۳-۲- طرح‌های صنعتی غیر قابل ثبت ۱۰۲
- ۱-۳-۲- طرح‌های صنعتی که اصیل یا جدید نباشند ۱۰۲
- ۲-۳-۲- طرح‌هایی که تنها در نتیجه عملکرد فنی محصول ایجاد می‌شوند ۱۰۴
- ۳-۳-۲- طرح‌های حاوی نمادها و نشانه‌های رسمی کشور ۱۰۶

- ۲-۳-۴- طرح‌های مخالف نظم عمومی و اخلاق حسنه ۱۰۸
- ۲-۳-۵- قطعات یدکی یا قطعات وابسته ۱۱۰
- ۲-۳-۶- طراحی اصول با روش‌های ساخت ۱۱۲
- فصل سوم - فرآیند ثبت طرح صنعتی ۱۱۳
- ۳-۱- ثبت طرح در سطح ملی ۱۱۵
- ۳-۱-۱- اظهارنامه ۱۱۵
- ۳-۱-۲- مفاد اظهارنامه ۱۱۷
- ۳-۱-۳- اقامانامه واحد و طرح‌های مختلف ۱۱۸
- ۳-۱-۴- ضمائم اظهارنامه ۱۲۴
- ۳-۱-۵- حقه مدتی در تسلیم اظهارنامه ۱۲۶
- ۳-۱-۶- ثبت الکترونیکی اظهارنامه ۱۲۷
- ۳-۱-۷- اصلاح اظهارنامه ۱۲۸
- ۳-۱-۸- استرداد اظهارنامه ۱۲۹
- ۳-۱-۹- تاریخ اظهارنامه ۱۳۰
- ۳-۱-۱۰- انتقال حق مالکیت اظهارنامه در جریان ثبت ۱۳۱
- ۳-۱-۱۱- بررسی اظهارنامه ۱۳۲
- ۳-۱-۱۱-۱- بررسی مقدماتی اظهارنامه ۱۳۴
- ۳-۱-۱۱-۲- نظام بررسی شکلی ۱۳۵
- ۳-۱-۱۱-۳- ثبت طرح پس از اعطای فرصت اعتراض ۱۳۶
- ۳-۱-۱۱-۴- بررسی ماهوی طرح صنعتی ۱۳۷
- ۳-۱-۱۱-۵- نظام بررسی در ایران ۱۳۸
- ۳-۱-۱۲- نقص اظهارنامه ۱۴۰
- ۳-۱-۱۳- اعتراض به تقاضای ثبت طرح صنعتی ۱۴۵
- ۳-۱-۱۴- ثبت طرح صنعتی ۱۴۷
- ۳-۱-۱۵- صدور گواهینامه طرح ۱۴۹

۱۵۰	۱۶-۱-۳- تأخیر انتشار آگهی ثبت طرح
۱۵۱	۱۷-۱-۳- هزینه ثبت طرح صنعتی
۱۵۴	۱۸-۱-۳- مدت حمایت از طرح
۱۵۶	۱۹-۱-۳- تصحیح اشتباهات در اظهارنامه
۱۵۹	۲۰-۱-۳- گواهی المثنی
۱۶۱	۲۱-۱-۳- دسترسی به اطلاعات طرح
۱۶۲	۲۲-۱-۳- طبقه بندی طرح های صنعتی
۱۶۵	۲-۳- ثبت طرح در خارج از کشور
۱۶۵	۱-۳- ضرورت ثبت طرح در سطح بین المللی
۱۶۷	۲-۲-۳- میرهای ثبت طرح
۱۶۷	۱-۲-۲-۳- مسیر ملی
۱۶۸	۱-۱-۲-۲-۳- اصل رفتار ملی
۱۷۰	۲-۱-۲-۲-۳- اصل حق تقدم
۱۷۳	۳-۱-۲-۲-۳- اصل استقراض گواهی ملی ثبت
۱۷۳	۴-۱-۲-۲-۳- طرح های صنعتی نمایش داده شده در نمایشگاه های بین المللی
۱۷۴	
۱۷۵	۲-۲-۲-۳- مسیر منطقه ای
۱۷۶	۳-۲-۲-۳- مسیر بین المللی
۱۸۵	فصل چهارم - حقوق ناشی از ثبت طرح صنعتی و ذرائع آنها
۱۸۸	۱-۴- حقوق معنوی
۱۸۸	۲-۴- حقوق مادی
۱۸۹	۱-۲-۴- ساخت
۱۹۰	۲-۲-۴- فروش
۱۹۰	۳-۲-۴- عرضه برای فروش
۱۹۱	۴-۲-۴- حق واردات

- ۱۹۱.....۵-۲-۴ صادرات
- ۱۹۲.....۶-۲-۴ ذخیره
- ۱۹۳.....۷-۲-۴ استثنائات وارده بر حقوق انحصاری
- ۱۹۳.....۱-۷-۲-۴ خاتمه استفاده از حق
- ۱۹۷.....۲-۷-۲-۴ گواهی‌های طرح صنعتی و حمل و نقل بین‌المللی
- ۱۹۹.....۳-۷-۲-۴ بهره برداری با اهداف آزمایشی
- ۲۰۰.....۴-۷-۲-۴ استفاده مقدم
- ۲۰۳.....۳-۴ واگذاری حقوق ناشی از ثبت طرح‌های صنعتی
- ۲۰۴.....۱-۳-۴ واگذاری مالکیت طرح صنعتی
- ۲۰۷.....۲-۳-۴ انتقال حق بهره برداری
- ۲۱۴.....۳-۳-۴ انتقال قهری
- ۲۱۵.....۴-۴ زوال حقوق ناشی از ثبت طرح صنعتی
- ۲۱۵.....۱-۴-۴ اعراض
- ۲۱۸.....۲-۴-۴ عدم تمدید اعتبار طرح صنعتی
- ۲۲۱.....۳-۴-۴ انقضای مدت اعتبار طرح صنعتی
- ۲۲۲.....۴-۴-۴ ابطال گواهی نامه طرح صنعتی
-۲۲۵
-۲۲۶
-۲۲۶
-۲۲۸
-۲۲۹
-۲۳۰
-۲۳۲
-۲۳۲

- ۱-۵-۶- تداخل طرح صنعتی و کپی رایت..... ۲۳۶
- ۱-۵-۲- نحوه رسیدگی..... ۲۳۷
- ۱-۵-۱- تکلیف اثبات ادعا..... ۲۳۸
- ۱-۵-۲- ذی نفع در دعاوی ناشی از نقض طرح‌های صنعتی..... ۲۳۹
- ۱-۵-۳- نقش کاربر آگاه در اثبات دعوی نقض..... ۲۴۰
- ۱-۵-۴- ملاک‌های تشخیص نقض..... ۲۴۱
- ۲-۵- ضمانت اجراء..... ۲۴۴
- ۱-۵-۱- مدنی..... ۲۴۵
- ۱-۵-۲- کیفری..... ۲۴۷
- ۳-۵- اقدامات تأمین و موقتی..... ۲۴۹
- ۴-۵- دادگاه‌ها..... ۲۵۳
- ضمانت..... ۲۶۱
- الف - تحلیل آراء..... ۲۶۲
- ۱- آراء محاکم..... ۲۶۲
- ۲- آراء کمیسیون موضوع ماده ۱۱۰ آئین نامه..... ۲۷۷
- ب - طرح صنعتی در سازمان جهانی مالکیت فکری و سازمان جهانی تجارت..... ۲۸۳
- ج - تحلیل طرح یک فوریتی حمایت مالکیت صنعتی ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی، و علائم تجاری) و همچنین لایحه حمایت مالکیت صنعتی در رابطه با طرح صنعتی..... ۲۸۶
- ۱- بررسی طرح..... ۲۸۷
- ۲- بررسی لایحه..... ۲۹۷
- فهرست منابع و مآخذ..... ۳۰۱
- ۱- فارسی..... ۳۰۱
- ۲- انگلیسی..... ۳۰۳

مقدمه

طرح صنعتی به جنبه‌های زیبا شناختی و شکل ظاهری یک محصول اعم از محصولات فراورده‌های صنعتی و یا صنایع دستی مرتبط می‌باشد و عامل مهم برای جذب مشتریان است؛ بطوری که می‌توان گفت این جذابیت بصری یکی از مؤلفه‌های اساسی است که بر تصمیم مشتریان برای انتخاب یک محصول و ترجیح دادن آن بر محصولات و فراورده‌های دیگر تأثیرگذار می‌باشد. این تأثیر بویژه در فرضی که محصولات و فراورده‌های نگاه با دارای کیفیت یکسان باشند، به مراتب بیشتر است؛ زیرا در این صورت ظاهر و بیانی محصولات بعلاوه قیمت پائین آن می‌تواند مشتری را برای انتخاب جذب کند.

همچنین طرح صنعتی برای یک بنگاه و شرکت ابزار مهمی است که بوسیله آن می‌تواند با عرضه محصولات دارای طرح‌های جدید و جذاب و منطبق با ذائقه مصرف کنندگان، مشتریان زیادی را جلب و سهم بیشتری از بازار را تصاحب کند.

طرح صنعتی با ایجاد تفاوت در شکل و ظاهر کالا موجب ایجاد تفاوت کالاهای بنگاه‌ها هم می‌گردد و در نتیجه از ابزارهای بسیار مهم در تدوین استراتژی برندینگ و بازاریابی می‌باشد و با ایجاد بازارهای جدید، باعث اقتدار و ارزش برند بنگاه نیز می‌گردد.

حمایت از طرح صنعتی در قالب سازوکارهای حقوقی، بویژه در قالب نظام خاص، این حق را برای طراح ایجاد می‌کند که مانع کپی و تقلید غیر مجاز از طرح توسط اشخاص ثالث شود تا بدین طریق بتواند از بازگشت مالی سرمایه‌گذاری انجام شده اطمینان حاصل کند. از سوی دیگر حمایت از طرح‌های صنعتی به نفع مصرف کنندگان و عموم مردم نیز خواهد بود؛ زیرا با گسترش رویه‌های عادلانه و صادقانه تجاری در بازار و تشویق خلاقیت‌ها موجب می‌گردد که از نظر زیبایی شناختی، محصولات جذاب‌تری به بازار عرضه شود.

همچنین حمایت از طرح‌های صنعتی ضمن تشویق خلاقیت‌ها در بخش‌های صنعت، هنر و صنایع دستی موجب می‌شود در وضعیت اقتصادی جامعه بهبود حاصل شود و در نهایت به توسعه فعالیت‌های تجاری و صادرات محصولات ملی و استراتژیک کمک شایانی می‌نماید.

با توجه به اهمیت حمایت از طرح‌های صنعتی به شرح فوق، جمهوری اسلامی ایران با تصویب قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری در سال ۱۳۸۶ و آئین نامه آن در سال ۱۳۸۷ تلاش کرده است که برای اولین بار در کشور بسترهای حقوقی و زمینه‌های حمایتی مناسبی را برای ثبت و حمایت از طرح‌های صنعتی در سطح ملی فراهم و تأمین نماید.

تبیین قانون ثبت اختراعات و آئین‌نامه آن در رابطه با طرح‌های صنعتی از هر حیث ضروری بنظر می‌رسد. در این راستا و با این هدف نویسنده در این کتاب که اولین کتابی است که در حوزه طرح‌های صنعتی به چاپ می‌رسد قصد و تلاش دارد که در حد بضاعت علمی و تجربی خود به بررسی و تحلیل قانون یاد شده در حوزه طرح صنعتی با توجه به قوانین ملی کشور، با بهره‌گیری از ایران و معاهدات شکلی و ماهوی مرتبط از قبیل کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی و موافقتنامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری (تریپس) بپردازد.

در فصل اول کتاب که تحت عنوان کلیات است، مفاهیم، دامنه، انواع طرح و مصادیق آن، سابقه تاریخی، جایگاه طرح در حقوق مالکیت فکری، ضرورت حمایت از طرح، جایگاه طرح در معاهدات بین‌المللی و قوانین ملی کشورها و ... مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

فصل دوم کتاب اختصاص به ثبت طرح‌های صنعتی دارد و در آن، شرایط ثبت طرح، طرح‌های اشتراکی، طرح‌های ناشی از استخدام و قرارداد، طرح‌های غیر قابل ثبت با توجه به قانون مصوب ۱۳۸۶ و آئین نامه مرتبط و مفاد کنوانسیون‌های بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

در فصل سوم کتاب ابتداء فزاینده ثبت طرح در سطح ملی و متعاقب آن فرایند ثبت طرح در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی با توجه به قوانین و مقررات ملی کشورها از جمله

ایران و همچنین مفاد معاهدات چند جانبه منطقه‌ای و بین‌المللی مورد بحث قرار گرفته است.

در فصل چهارم کتاب حقوق انحصاری ناشی از ثبت طرح و زوال آنها با توجه به قوانین و مقررات ملی کشورها بویژه ایران و مفاد کنوانسیون‌های ماهوی مرتبط مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

فصل پنجم و پایانی کتاب اختصاص به نقض حقوق طرح صنعتی و ضمانت اجراهای مرتبط دارد. در این فصل چگونگی نقض حقوق طرح‌های صنعتی، مصادیق آن، ضمانت اجرای مدنی و کیفری، اقدامات حقوقی و تأمین، اقدامات مرزی و دادگاهها و... مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌اند.

در بخش ضماث کتاب تعدادی از آراء صادره از سوی دادگاههای بدوی و تجدید نظر و همچنین کمیسیون بررسی ماده ۱۷۰ آئین نامه مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند. همچنین در این قسمت طرح‌های صنعتی از نگاه دو کنوانسیون مهم ماهوی یعنی کنوانسیون پاریس برای حمایت مالکیت صنعتی و موافقتنامه تریپس مورد مقایسه و ارزیابی قرار گرفته‌اند. در نهایت در این قسمت، به منظور آشنایی علاقمندان به مفاد لایحه و طرح تقدیمی به مجلس شورای اسلامی در رابطه با حمایت مالکیت صنعتی به نقد و بررسی لایحه و طرح یاد شده پرداخته شده است.

در خاتمه از جناب آقای دکتر شیری مدیر محترم بنام خصوصی میزان و همچنین از جنابان آقایان مؤیدالدین و سیداسماعیل میرحسینی وکلای پر یک دادگستری که در چاپ و تهیه منابع و ویرایش اثر مرا یاری کرده‌اند کمال تشکر و قدردانی را دارد. همچنین مایلم از کلیه اساتید و صاحب‌نظرانی که با راهنمایی و نقد حرفه‌ای در رفع اشکالات احتمالی این کتاب مرا کمک خواهند کرد پیشاپیش سپاس و قدردانی نمایم.